

Innst. 53 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:158 S (2009–2010)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Anders B. Werp og Elisabeth Aspaker om bekjempelse av aggressiv tigging via skjerpede politivedtekter mv.

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Anders B. Werp og Elisabeth Aspaker fremmet 14. juni 2010 følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre regler om registreringsplikt for salgs- eller innsamlingsvirksomhet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre skjerpede regler om bortvisning av personer som driver aggressiv eller sjenerende tigging og salg.

III

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for bekjempelse av organisert tigging.

IV

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til øvelser hvor politireserven kan benyttes til å øke politikraf-

ten i Norge i perioder med utfordrende bemannings-situasjon.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppebøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til framlegget om å innskrenke mulighetene for å tigge.

Komiteens fleirtal, medlemene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil framheve dei tiltaka som regjeringa har gjort, særleg for å koma den organiserte tigginga til livs. Tigging kan vera knytt til menneskehandel og annan kriminalitet, og fleirtalet er nøgd med at straffelova nå har heimel for at straffeforfølginga kan rettast mot bakmennene i staden for tiggaren. Fleirtalet vil understreke at tigging har komplekse årsaker, og at målretta sosialpolitiske verkemiddel i heimlandet til tiggarane er den beste løysinga for å unngå at folk blir tiggjarar. Dette gjeld også for dei norske tiggjarane, der rusproblem ofte er bakgrunnen for den vanskelege situasjonen dei lever i.

Fleirtalet viser til at forslagsstillarane ønskjer «at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre skjerpede regler om bortvisning av personer som driver aggressiv eller sjenerende tigging

og sal». Fleirtalet vil påpeike at politiet også med dagens regelverk kan gripe inn dersom tiggaren utgjør eit ordensproblem, eller er til såkalla kvalifisert sjenanse. Etter politilova kan politiet bortvise tiggjarar som forstyrrar den offentlege ro og orden, eller som opptrer utilbørleg overfor einskildpersonar.

Fleirtalet viser til at politivedtektene gjev rom for å innføre meldeplikt for alle som skal samle inn pengar, også som tigging. Denne moglegheita har vorte tatt i bruk fleire stader, både i byer og andre stader, til dømes på ferjekaier. Resultata har delvis vore gode for å redusere førekomen av tigging, og fleirtalet meiner meldeplikt kan takast i bruk fleire stader.

Fleirtalet kan ikkje sjå at politireserven bør nyttast i samanheng utover dei som dei er sett til i dag, då politireserven er ein ressurs som er tilgjengeleg i ekstraordinære situasjonar. Fleirtalet set òg spørjeteikn ved kor kostnadseffektivt det vil vera med ei utstrekt opplæring av politireserven, gjeve at det blir gjort ei lovendring som gjer det mogleg å nytte denne til ordensteneste.

Fleirtalet viser elles til justisministeren sitt svarbrev av 5. oktober 2010 (vedlagt), og dei grep som er varsla der.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til det nevnte svarbrevet fra statsråden til komiteen. Fra brevet siteres:

«Det er i denne sammenheng vanskelig å forstå forslagsstillernes påstander om at manglende oppfølging fra regjeringen har gjort det umulig å gripe inn overfor aggressiv eller sjenerende adferd fra tiggere.»

Disse medlemmer registrerer statsrådens kommentar med undring. Før opphevelsen av løsgjengerloven i 2006 ble det fra Oslo politidistrikt advart mot en lovutvikling som tilrettela for videre utvikling av den profesjonaliserte tiggervirksomheten av utenlandske tiggere, både av hensyn til de involverte, og av hensyn til den alminnelige orden og sikkerhet. Bakteppe for advarselen var at det allerede på det tidspunktet var observert en økende andel utenlandske tiggere, og at disse synes å være organiserte og profesjonaliserte.

Disse medlemmer viser videre til at det ved lovfestingen av forbudet mot å utnytte eller forlede noen til å tigge (Ot.prp. nr. 50 (2005–2006)) i kapittel 1 – proposisjonens hovedinnhold – står:

«Departementet har på bakgrunn av høringen også vurdert å foreslå en snever utvidelse av hjemmelgrunnlaget for politivedtekter i politiloven § 14 nr. 1, slik at de kommunene som ønsker det, gis adgang til å fastsette politivedtekter om bortvisning

av personer som «i betydelig grad forstyrrer omgivelsene». Departementet har imidlertid kommet til at det bør dokumenteres at det er et behov for en slik endring før den foreslås. Departementet vil vurdere spørsmålet på nytt når de nye reglene har fått virke en stund.»

Etter disse medlemmers oppfatning viser uttalelsen fra Oslo politidistrikt at det allerede i 2006 var dokumentert et behov for en slik endring som skisseres fra Justisdepartementet. Utviklingen hvert eneste år siden har underbygget dette. Stadig flere byer og tettsteder har problemer med organisert tigging, uten at politiet har hatt tilstrekkelige virkemidler for å kunne forhindre det.

Disse medlemmer viser videre til at Oslo, Bergen og en rekke andre kommuner sommeren 2010 innførte en meldeplikt for tiggere. Tidligere har byrådet i Oslo foreslått å endre politivedtektene slik at politiet kan få rett til å fjerne personer som driver pågående tigging eller salg. Byrådet mente at det var helt nødvendig at politiet og kommunen fikk et tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag til aktivt å imøtegå dette problemet på en effektiv måte. Dessverre fikk Oslo kommune avslag på dette forslaget fra statsråden og Justisdepartementet. Disse medlemmer vil berømme byrådet i Oslo for å komme med konstruktive løsningsforslag på et problem som gjelder for en lang rekke byer.

Disse medlemmer viser igjen til statsrådets svarbrev til komiteen. Flertallspartiene og statsråden synes å være tilfredse med at det først var i 2010 at arbeidet med en bredere gjennomgang av adgangen til å bortvise utenlandske tiggere fra EØS-området fra Norge ble igangsatt. Dette til tross for at problemene med utenlandske tiggere var klart identifisert allerede i 2006. Disse medlemmer viser i denne sammenhengen til at statsråden i sitt svarbrev uttaler:

«Det er videre i større grad enn før slik at tigging utføres i organiserte former ...»

Disse medlemmer har allerede vist til at organisert tigging var et kjent problem i 2006. Med dette som bakteppe er det etter disse medlemmers oppfatning derfor vanskelig å forstå at statsråden ikke har tatt initiativ til en gjennomgang av hvilke andre virkemidler enn bruk av lokale politivedtekter arbeidet mot organiserte tiggere kan utøves med. Disse medlemmer vil fremheve at statsråden ikke har manglet foranledninger til å vurdere virkemiddelapparatet. Opposisjonspartiene har gjentatte ganger tatt opp temaet, eksempelvis i Dokument nr. 8:39 (2006–2007) og interpellasjon fra representanten Elisabeth Aspaker den 3. april 2008.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre regler om registreringsplikt for salgs- eller innsamlingsvirksomhet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre skjerpede regler om bortvisning av personer som driver aggressiv eller sjenerende tigging og salg.

III

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for bekjempelse av organisert tigging.

IV

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til øvelser hvor politireserven kan benyttes til å øke politikraften i Norge i perioder med utfordrende bemannings-situasjon.»

Forslag fra mindretall**Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:***Forslag 1*

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre regler om registreringsplikt for salgs- eller innsamlingsvirksomhet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtektene kan innføre skjerpede regler om bortvisning av personer som driver aggressiv eller sjenerende tigging og salg.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for bekjempelse av organisert tigging.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til øvelser hvor politireserven kan benyttes til å øke politikraften i Norge i perioder med utfordrende bemannings-situasjon.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:158 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Anders B. Werp og Elisabeth Aspaker om bekjempelse av aggressiv tigging via skjerpede politivedtekter mv. – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 9. november 2010

Per Sandberg

leder

Jenny Klinge

ordfører

Vedlegg

Brev fra Justis- og politidepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 5. oktober 2010

Dokument 8:158 S (2009-2010) Representantfor- slag fra representantene André Oktay Dahl, Anders B. Werp og Elisabeth Aspaker

Jeg viser til justiskomiteens brev av 15. september 2010.

Etter forslag fra den forrige regjeringen, der Høyre deltok, ble tigging avkriminalisert. Et samlet Stortinget sluttet seg til tanken om at man må benytte sosialpolitiske virkemidler, ikke kriminalpolitiske, i arbeidet for å unngå at medmennesker skal tigge.

Vi utfordres i dag av ulike sider ved tiggervirksomheten. Det har vært en økning i antall personer som tigger, særlig utenlandske statsborgere. Enkelte ganger utøves tigging på en pågående eller truende måte, slik at det oppstår ordensproblemer. Det er videre i større grad enn før slik at tigging utføres i organiserte former, noe som også reiser spørsmål om enkelte tiggere er mulige ofre for menneskehandel. Det er videre sammenhenger mellom noen av gruppene som tigger og personer som begår kriminalitet.

De ulike utfordringer møtes på forskjellig vis. Politiet har i dag ressurser og hjemler til å gripe inn for å beskytte offentlig ro og orden, herunder tiggere som på ulovlig vis opptrer på en pågående eller truende måte overfor publikum. Det er i denne sammenheng vanskelig å forstå forslagsstillernes påstander om at manglende oppfølging fra regjeringen har gjort det umulig å gripe inn overfor aggressiv eller sjenerende adferd fra tiggere.

Etter min oppfatning er det særlig den økte og mer organiserte tiggingen som ofte utføres av utlendinger fra EØS-området, som representerer en uønsket utvikling.

Enkelte steder har politiet og kommuner tatt grep for å skaffe seg oversikt over og kontroll med tigger-virksomheten. Vi vinner nå viktige erfaringer fra kommuner der man søker å regulere tiggingen ved hjelp av meldepliktsbestemmelser og der man utvikler en målrettet politiinnsats mot visse tiggermiljøer. Det er foreløpig for tidlig å konkludere med at lokale meldepliktsbestemmelser i tilstrekkelig grad løser uheldige sider ved tiggingen. Det er grunn til å anta at meldepliktsregler er mest hensiktsmessige som ledd i en bredere lokal satsing mot uønsket tigging, ikke som et enkeltstående tiltak.

På bakgrunn av de erfaringer vi innhenter fra kommunene/ lokalt politi, vil det bli vurdert om det også er behov for lovendringer.

Samtidig har det etter min oppfatning blitt nødvendig å foreta en bredere gjennomgang av adgangen til å bortvise utenlandske tiggere fra EØS-området fra Norge. I sommer iverksatte Arbeidsdepartementet, i samarbeid med Justisdepartementet, et utredningsarbeid der vi ser nærmere på vilkårene for oppholdsrett og adgangen til bort- og utvisning av EØS-borgere. Eventuelle regelendringer innenfor de internasjonale forpliktelsene som finnes, for å hindre utenlandske tiggere på gatene i Norge, vil bli drøftet.

Resultatet av gjennomgangen av de muligheter utlendingsregelverket gir, samt vurdering av erfaringene med meldepliktsbestemmelser og behovet for lovendringer er sentrale elementer i vårt arbeid med å fastsette en tydeligere strategi for bekjempelse av organisert tigging.

Forslagsstillerne oppfordrer regjeringen til å ta initiativ til øvelser hvor politireserven kan benyttes til å øke politikraften i Norge i perioder med utfordrende bemanningssituasjoner. Jeg nevner at ordensforstyrrelser og annen straffbar virksomhet knyttet til tigging ikke er av en slik karakter at politireserven kan innkalles. Politireserven er forankret i lov om tjenesteplikt i politiet av 21. november 1952 nr 3, og henger således sammen med den militære verneplikt. Loven åpner for bruk av reserven i hastesituasjoner som kan oppstå uten at politiet er forberedt, eksempelvis terror- og sabotasje-handlinger, før krigsberedskap er erklært eller ved masseopptøyer av et slikt omfang at politiet rent tallmessig ikke kan håndtere oppgavene.

Det vises til omtale av politireserven i St.meld.nr 22 (2007-2008) Samfunnssikkerhet –samvirke og samordning og Innst.S.nr 85 (2008-2009). Regjeringen understreket i Prop. 1S (2009-2010) at Politireserven skal videreføres på dagens nivå med mellom 800-900 operative mannskaper og innen dagens kostnadsramme på om lag 3,5 mill.kroner.

Øvelsesprogrammet for politireserven bygger på fagplaner tilpasset relevante tjenesteområder og oppgaver som politireserven kan bli satt til når lovens vilkår for bruk av reserven er oppfylt. Politireserven skal ikke være en erstatning for eventuelt manglende politiressurser til daglige gjøremål, og det vil derfor ikke bli tatt initiativ til øvelser som foreslått.